

SOCIUMI vzw
Bewegen tot Actief Burgerschap

SOCIUMI – What's in a name?

- Esperanto
- “samen actief”
- **Beweging voor actief burgerschap**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

✓ **Wat is Actief Burgerschap?**

- “belangeloze inzet voor het algemeen belang”
- Het opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid en engagement
  - divers: vrijwilligerswerk, mantelzorg, buurtacties
  - uit bewuste overtuiging of goed gevoel
  - belangeloos
  - op basis van vrijwilligheid
  - in functie van het algemeen belang

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

De folder...

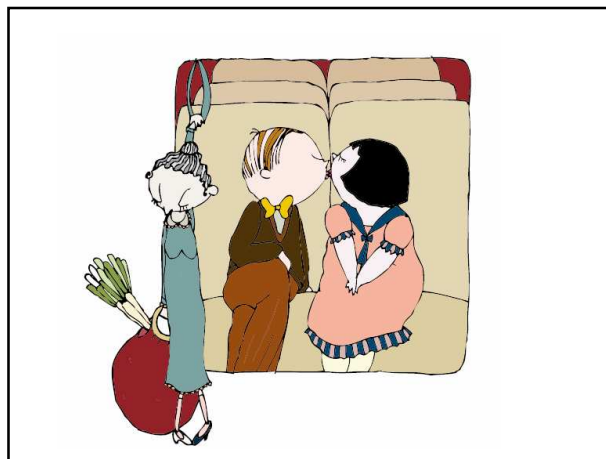
Actief burgerschap doet deugd!

(en het kost niets)

Actief burgerschap is ...

NIET

bejaarden laten
rechtstaan op de bus
omdat dat goed is voor
hun conditie

Actieve burgers zijn mensen die...

- op een zonnige dag voor alle buurtkinderen in het park dollie pret organiseren.
- het wijkfeest, het free podium of de buurtpicknick mee helpen organiseren, en die achteraf de boel ook helpen opruimen.
- een praatje slaan op straat, boodschappen doen, een brief vertalen of de hond uitlaten voor hun buur.
- lid zijn van een vereniging, jeugdbeweging of seniorenclub, en wel eens een klusje uitvoeren voor hun favoriete organisatie.
- pinten tappen aan de bar van de toneelkring, het jeugdhuis of de voetbalkantine.
- mensen helpen die minder geluk hebben in het leven.
- kiezen voor een vriendelijke, gastvrije en verdraagzame samenleving.
- voor hun stoep vegen, hun kauwgom in de vuilnisbak mikken en al eens een papertje van de straat oprapen.
- bestuurslid worden van een vereniging zonder dat ze daar persé geld voor vragen.

- gaan stemmen tijdens de verkiezingen en nadenken over hun politieke keuze.
- kiezen voor een gezond milieu.
- op bezoek gaan bij eenzame mensen en hen een fijne dag bezorgen.
- de drollen van hun hond opruimen.
- voor alle kinderen uit de buurt bij het stadsbestuur een autovrije speelstraat bepleiten.
- voor alle bewoners lekker eten klaarmaken in de buurtkeuken.

Actieve burgers zijn mensen die dit allemaal zomaar doen: vrijwillig en met plezier, niet omdat het moet, uit volle goesting en samen met anderen.

✓ Wat doet een beweging (voor AB)?

- De idee promoten dat iedereen als burger actief kan zijn
- De drempels voor het 'actief zijn' wegwerken
- Kortom: sensibiliseren, maatschappelijk draagvlak creëren, motiveren

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

✓ Hoe doen we dat?

- Actiecentrum: campagnes (bv. GAB)
- Kenniscentrum: informeren
  - Tijdschrift: Perspectief
  - Publicatie: brooddoos
  - Vormingen: bijvoorbeeld ISB

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

AB IN DE PRAKTIJK

✓ Publicatie 'Brooddoos voor de vrijwilliger'

- Vrijwilligers zijn 'brood-nodig'
- Praktijkgids voor de vrijwilliger
- Themafiches over vergaderen, omgaan met conflicten, rechten en plichten van de vrijwilliger, welkomcultuur, verandermanagement, ...
- Ludieke vorm, attentie voor de vrijwilliger

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- **Probleem/vraag:** Hoe kunnen we nieuw bloed aantrekken en vasthouden in onze sportraad?
- **Antwoord:** geen wonderoplossing; wel een kader/kapstukken om competenties te verhogen.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

✓ **Ter opwarming...**

- Stellingen
  - Akkoord = groene kaart
  - Niet akkoord = rode kaart
- Niet de bedoeling om discussie te starten

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- ✓ **Onze leden, ook zij die niet in de sportraad zetelen, weten min of meer wat er gebeurt in de sportraad of wat het inhoudt**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- ✓ **Zetelen in de sportraad is een extra belasting; eigenlijk heb ik daar geen tijd voor**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

✓Ik heb een “goed gevoel” omdat ik meewerk in de sportraad

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

✓Het is logisch dat de leden die al het langst in onze sportclub zitten, automatisch doorstromen naar de sportraad

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

✓Van de andere leden in de sportraad ken ik minstens ¼ van de mensen die erin zetelen

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- **Probleem/vraag:** Hoe kunnen we nieuw bloed aantrekken en vasthouden in onze sportraad?
- **Antwoord:** geen wonderoplossing; wel een kader/kapstokken om competenties te verhogen.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- Nieuw bloed aantrekken: **vrijwilligers werven**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

WERVEN VAN VRIJWILLIGERS

= mensen motiveren om vrijwillig taken of een functie op zich te nemen

= soms moeilijk!

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

WERVEN VAN VRIJWILLIGERS

Wervingsplan = deel van algemene communicatieplan

d.w.z.: kom naar buiten, ook als je geen vrijwilligers zoekt

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

WERVEN VAN VRIJWILLIGERS

- Informeer anderen over het bestaan van de sportraad
- Schets een positief beeld van de activiteiten/verwezenlijkingen

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

WERVEN VAN VRIJWILLIGERS

- Dan pas kan je aansturen op “gedragsverandering”: word vrijwilliger bij ons!

MAAR

- Vooraleer je deze boodschap verkondigt, moet je een interne denkoefening maken

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

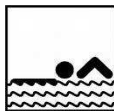
WERVEN VAN VRIJWILLIGERS: 3 STAPPEN

- 1) inventarisatie van de werkzaamheden voor de nieuwe vrijwilliger
- 2) functieprofiel van de vrijwilliger
- 3) wensenprofiel van de potentiële vrijwilliger

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

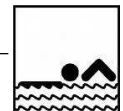
STAP 1: INVENTARISATIE

- WAT?
- De organisatie **beschrijft** zo duidelijk mogelijk waaraan ze **behoefte** heeft, inclusief de werkzaamheden die moeten worden gedaan = takenlijst
- Bv.: de bar, zwemleraar, jongeren coachen, secretaris bij de adviesraad
- **Nadenken over het geheel** waarin de vrijwilliger het werk gaat doen, **vergroot de slaagkans van de vrijwilliger en op die manier ook van de organisatie**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

STAP 2: FUNCTIEPROFIEL

- WIE?
- Functieprofiel geeft houvast.
- Het voorkomt dat je richtingloos op zoek gaat.
- Basis voor de advertentietekst.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

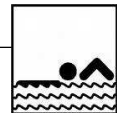
STAP 2: FUNCTIEPROFIEL

- Wat staat er in een functieprofiel?
  - De taken
  - Nodige ervaring/competenties
  - Bevoegdheden/verantwoordelijkheden
  - Vergoeding/verzekering
  - Tijd die de functie vraagt

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

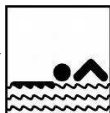
STAP 2: FUNCTIEPROFIEL

- Ga creatief om met mogelijke “beperkingen” van eventuele vrijwilligers
- Bijvoorbeeld: wanneer een sportvereniging een vrijwilliger nodig heeft, dan is het geen voorwaarde om actief aan een sportactiviteit deel te nemen. Een jongere die een goede website kan maken hoeft daarom niet te sporten.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

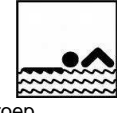
STAP 2: FUNCTIEPROFIEL

- Hierna kan je dit functieprofiel als “vacature” verspreiden:
  - Zelf mensen aanspreken
  - Folders verspreiden op plaatsen waar je doelpubliek komt
  - Enzoverder...

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

STAP 3: WENSENPROFIEL

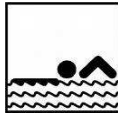
Als er dan idealiter vrijwilligers reageren op je oproep...

- Allereerst maakt de organisatie de persoonsgegevens zo compleet mogelijk om contact met de nieuwe vrijwilliger te optimaliseren.
- Vervolgens zit je samen met de vrijwilliger: wat wil hij of zij?
- Natuurlijk bepaal jij als organisatie de keuzemogelijkheden!

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

STAP 3: WENSENPROFIEL

- Domein waarin je wil werken:
  - Adviesraad
  - Administratie
  - Op de vloer
- Werkvorm
  - Individueel
  - In groep
  - Onder begeleiding

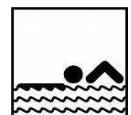
sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

Wat wil ik doen?	Wat inspireert mij?
Voorwaarden?	Remmingen?

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

Wat wil ik doen? Administratie Zwemles geven	Wat inspireert mij? Mijn kinderen Natuur Kunst
Voorwaarden? Vrijwilligersverzekering In groep werken	Remmingen? Begeleider altijd ziek Te laat op de avond moeten werken

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- Elke vrijwilliger bezit een inspiratieraam, ook de nieuwe krachten!

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

- Nieuw bloed vasthouden: **vrijwilligers motiveren**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

Een theoretisch kader: ETGACE

✓ Grootscheeps onderzoek, ondersteund door de Europese Unie met ondermeer Prof. Danny Wildemeersch van UGent.

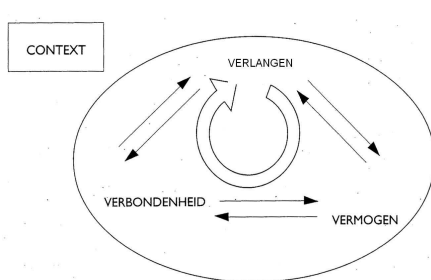
✓ Uitgangspunt: Hoe leren mensen actief burgerschap?

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

INLEIDING

SCHEMA

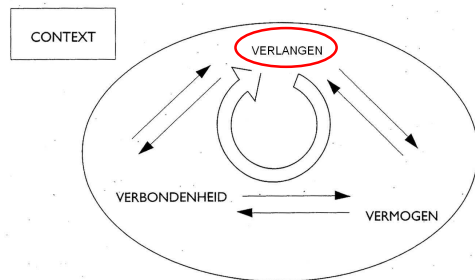

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

INLEIDING

SCHEMA

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

Vraag of challenge = Verlangen

Waarom gaat iemand vrijwillig taken opnemen in de sportraad?

De eerste conditie voor het leren van actief burgerschap is de 'Vraag', de aanzet tot engagement of betrokkenheid.

Deze 'vraag' vertaalt zich in een 'Verlangen'.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

VERLANGEN

Bij veel mensen ontstaat 'verlangen' vanuit een ervaring van nood.

- Omdat men persoonlijk onrecht ervaart of omdat anderen onrecht wordt aangedaan. Het verlangen om verantwoordelijkheid op te nemen.

Bij veel mensen ontstaat 'verlangen' vanuit de behoefte een traditie van engagement verder te zetten.

- Vaak vindt men bij actieve burgers een combinatie van beide elementen.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

VERLANGEN

Verlangen kan ook ontstaan vanuit:

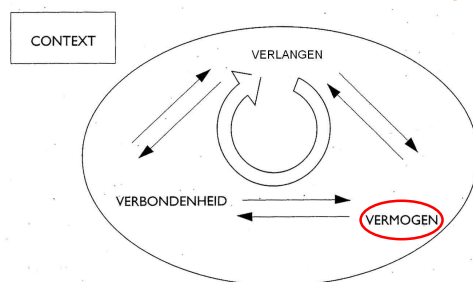
"Ik ben iets en wil iets worden of net niet".

Bijvoorbeeld: Ik zit in de groep 'coaches' maar wil eigenlijk in de adviesraad stappen als adviseur.

Wat verlang jij?

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

SCHEMA

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

VERMOGEN

Om tot een actie te komen, moet een persoon beschikken over de nodige vermogens (capaciteiten).

- Het vermogen om iets aan de (nood)situatie te doen.
- Dit vermogen kan je reeds hebben door vroegere ervaringen. Moeilijke situaties waar je goed op ingespeeld hebt (veerkracht).

**Heb jij reeds ervaren dat je greep hebt op uitdagingen?
Dat het helpt als je iets aan een (nood)situatie doet?**

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

VERMOGEN

ZELFVERTROUWEN

Te weinig zelfvertrouwen vormt drempels om je vaardigheden te verhogen.

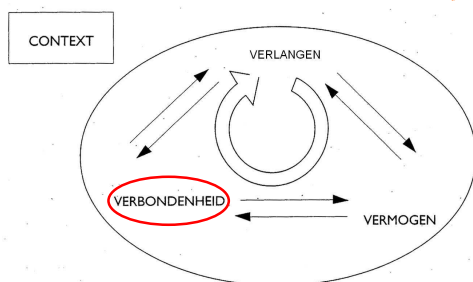
Een gebrek aan zelfvertrouwen hoeft niet levenslang te duren. Een reeks successen kan je zelfvertrouwen vergroten en je assertiever maken.

vergroten van zelfvertrouwen

vrijwilligerswerk en het opdoen van positieve ervaringen geeft mensen meer zelfvertrouwen.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

SCHEMA

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

VERBONDENHEID

Om tot actief burgerschap te komen heb je een gevoel van verbondenheid nodig...dat je deel uitmaakt van een groter geheel (gezin, buurt, vereniging, sportraad..).

Belangrijk bij die verbondenheid is het delen van ervaringen, opvattingen en visies met anderen = je kunnen identificeren met een groep.

Identificatie is een constante opdracht dus moeten er acties ondernomen worden om verbondenheid te blijven ondersteunen, Bv. ontmoeting creëren.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

VERBONDENHEID

Een voorbeeld:

Indien je je identificeert met de missie van ISB is er verbondenheid tussen jou en de andere leden van de groep (dit gebeurt niet altijd op alle domeinen). Binnen deze groep kan het ene lid zich meer verbonden voelen met bijvoorbeeld mensen die aan de slag willen gaan met kansarme jongeren. Een ander voelt zich dan weer meer verbonden met de leden uit de adviesraad enz.

Met welke leden voel jij een zekere verbondenheid?

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

CONTEXT

Actief burgerschap vindt plaats in een specifieke maatschappelijke context en binnen een specifiek levensverhaal.

De vorm die actief burgerschap aanneemt, hangt samen met dat persoonlijke levensverhaal en die maatschappelijke context = dynamisch

Maatschappelijke context: bv. sociaal-economische achtergrond. Maar evenzeer het belang van adviesraden = het beleid informeren over veranderingen in de sportwereld.

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

Motivatie?

- Hertzberg '70
- Intrinsiek
- extrinsiek

Motivatietheorie

Motiverende factoren = intrinsiek gestuurd

- Persoonlijke ontplooiing
- Erkenning en waardering
- Realiseren van doelen
- Prestaties leveren
- Succesvol en creatief zijn

Kan je jezelf in één van deze punten vinden?

motivatietheorie

- **Motiverende factoren = extrinsiek gestuurd**

- Arbeidsomstandigheden
- Organisatiebeleid
- Beloning

Is de context waarin je werkt positief?

Extrinsiek

Reward

Lichaam
Geef me gezonde werkomstandigheden, een verzekering en soms een beloning

Intrinsiek

Respect

Hart
Neem me serieus en behandel me met respect

Reflect

Hoofd
Geef me uitdagend werk waarin ik me kan ontwikkelen

Result

Ziel
Laat mijn bijdrage zinvol en betekenisvol zijn

Motivatie bevorderen

- **Hoofd:**

- Geef me uitdagend werk waarin ik me kan ontwikkelen.
- Zorg dat ik voldoende competenties heb om het werk dat ik moet doen uit te voeren.

Is er voldoende aandacht voor 'hoofd' binnen de sportraad?

Motivatie bevorderen

- **Hart:**

- Neem me serieus, geef me persoonlijke waardering en behandel me met respect.
- Laat me verbonden zijn met de organisatie.

Is er voldoende aandacht voor 'hart' binnen de sportraad?

Motivatie bevorderen

• Ziel:

- Laat mijn bijdrage zinvol en betekenisvol zijn, zowel voor de organisatie als voor de maatschappij.

Is er voldoende aandacht voor 'ziel' binnen de sportraad?

Motivatie bevorderen

• Lichaam:

- Zorg voor een vrijwilligersverzekering.
- Zorg voor een gezonde werkomgeving.

• Eigenschappen:

- Geef me werk dat bij mijn natuurlijke talenten en voorkeuren past.

Oefening

• In de sportraad...

- **Hoofd:** Kan ik me ontwikkelen? Krijg ik uitdagend taken?
- **Hart:** Voel ik me gewaardeerd?
- **Ziel:** Heeft mijn werk betekenis? Voor mezelf, en voor de gemeenschap?
- **Lichaam:** Zijn alle randvoorwaarden vervuld zodat ik mijn werk kan uitvoeren?

Motiveren samengevat

- Waardering voor en het enthousiasmeren van vrijwilligers moet hoog op de agenda staan van elke organisatie/Raad
- Organiseer een maandelijks vrijwilligerscafé
- Stuur een kaartje bij verjaardagen of andere feestdagen
- Staar je niet blind op fouten.
- Geef af en toe een dankwoord of 'fijn dat je er weer bent!'
- Ieder vrijwilliger is evenwaardig!!! Waardering uit je voor alle vrijwilligers

Motiveren samengevat

- **Een vrijwilliger is:**
  - steeds in verandering.
  - wil gaandeweg meer bijleren.
  - Meer inzicht verwerven in het geheel.
- **Bevorderen van deskundigheid is:**
  - Als de Raad verandert moet de vrijwilliger ondersteund worden in het mee veranderen.
  - Aanleren van specifieke competenties (wie in de adviesraad zetelt moet kunnen adviseren).

Motivatie samengevat

- Waardering
- Het actief burgerschap beleven
- Verantwoordelijkheid
- Persoonlijke groei
- Succeservaring
- Een positieve organisatiecultuur gebaseerd op respect
- Een organisatie waar vrijwilligers zich welkom voelen

**Heerst er in jouw sportraad een
welkomcultuur?**

Motivatie en doodoeners

Is slechte:

- » **Communicatie**
- » **Taakonzekerheid**
- » **Taakverdeling**
- » **Voorwaarden**
- » **Intermenselijke relaties**
- » ...

CAMPAGNE 'GALERIJ ACTIEVE BURGERS'

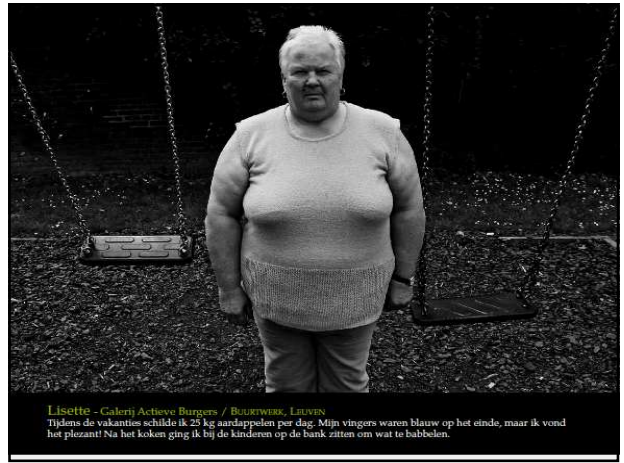
- Verhalen van en door actieve burgers
- Gedreven door 'goed gevoel'
- Doelstellingen:
  - waardering tonen
  - anderen inspireren
  - verzuring tegen gaan
- Creatieve neerslag:
fototentoonstelling, verhalenbundel, affiches, actief burgerschapslied, kalender

sociumi vzw | bewegen tot actief burgerschap | vrijdagmarkt 24 | 9000 gent | 09/233.03.83 | www.sociumi.be

Paul, 57 / KOK IN VERENIGING WAAR ARMEN HET WOORD NEMEN
 Wat kan je de hele dag alleen thuis doen? Hier leer je mensen kennen én er wordt gekookt.

Lisette - Galerij Actieve Burgers / BURELWERK, LEUVEN
 Tijdens de vakanties schildte ik 25 kg aardappelen per dag. Mijn vingers waren blauw op het einde, maar ik vond het plezant! Na het koken ging ik bij de kinderen op de bank zitten om wat te babbelen.

Dirk, 55 / BOURGEMESTER
 Toen ik twee jaar aan mijn huis had gewerkt, begon ik me af te vragen: "Waar woon ik hier?". De mensen lopen elkaar gewoon voorbij.

Marlies - Galerij Actieve Burgers / VERWILLIGER STADSKRANT TIENSTIENS, GENT
 Het is pas als we samen denken, discussiëren, projecten op touw zetten en ook tegen de schenen durven schoppen, dat we de motor van verandering aan de praat krijgen.

Vragen?

sociumi
bewegen tot actief burgerschap

Vrijdagmarkt 24-25, 9000 Gent - Tel. en fax: 09/233.03.83
info@sociumi.be, www.sociumi.be